

Пстэмэ апэу АР-м и Лышхъэ илъэсыбэрэ зэжэгъэхэ саугъэтыр кызырэзэлуахырэм фэш зэкълэми къафэгущылауагъ.

— Цыф лъэпкъ зэфэшхъа-фыбэу Адыгеим исхэм зэкълэми мы саугъэтыр зэдырай, — кылуагъ ащ. — Мамырныгъэрэ зэгурылоньгъэрэ тазыфагу илъэу, зэпэуцужь кытхэмы-хъэу тызэрэзэдыщылэм мыр

Саугъэтыр кызырэлуахыгъ

Зыкыныгъэмрэ зэгурылоньгъэмрэ ямонументальнэ комплексэу Мыекъуапэ шагъэуцугъэр тыгъуасэ кызырэлуахыгъ. Ащ фэгъэхыгъэ зэхэхэм хэлэжъагъэх АР-м и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан, Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, Къэралыгъо Советым — Хасэм и депутатхэр, муниципальнэ образованиехэм, къулыкъу ыкӀи ведомствэ зэфэшхъафхэм япашэхэр, республикэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яорганизациехэм ялыкӀохэр.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

ишыхъат. Зыкыныгъэрэ зэгурылоньгъэрэ республикэм ипӀымэ, хэхъоныгъэу тшӀхэрэм ахэхъошт, тапэкӀэ тылӀыкӀотэшт. Ауштэу сыдигъуи цытынэу есэлуалӀэ, пстэуми сыгу кыздеӀэу сышӀуфэгущыло.

Нэужым комплексым иавторэу, зэпашӀэрэ сурэтышӀэу, архитекторэу Бырсыр Абдулах пстэуми къафэгущылауагъ. Саугъэтым онджэкъым итеплӀэ иӀэу ышӀыным лъапсэу фэхъу-гъэм, нэмыкӀ тамыгъэу ащ кы-хигъэщыгъэхэм мэхъанэу ах-лъым ар кӀэкӀэу къатегущылауагъ.

Джащ фэдэу зэхэхэм кы-щыгушылауагъэх АР-м и Парламент и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, Мыекъопэ кӀэлэ администратием ипашӀэу Алек-сандр Наролиныр, гуманитар ушэтынхэмкӀэ Адыгэ респу-бликэ институтым ипашӀэу, шӀэ-ныгъэлэжъэу Бырсыр Батыр-бий.

ХЪУТ Нэфсэт.

ЩыкӀагъэхэр нахь кыыхигъэщыгъэх

ГъогурыкӀоныр щынэгъончъэнымкӀэ комиссиеу АР-м щызэхашагъэм тыгъуасэ зэхэсыгъо илагъ. Ащ тхьамэтагъор щызэрихъагъ АР-м и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан.

Республикэм игъогухэм хъу-гъэ-шлагъэу атэхуэхэрэм, ахэр нахь макӀэ хуонхэм фэш хэбзэ гъэцӀэкӀэло органхэм зэ-шлуахын фаехэм, кӀэлэцӀыкӀухэм язещэн зэрэзэхашэрэм, води-тельхэм ягъэхъазырын, нэ-мыкӀыбэхэм зэхэсыгъом щате-гушылауагъэх. АР-м хэгъэгу кӀоцӀ лӀфхэмкӀэ иминистрэу Алек-сандр Речицкэм идоклад кы-зэрэщылауагъэмкӀэ, илъэсэу ты-зыхэтым иапэрэ мзэи кыкӀоцӀ пстэумкӀи хуыгъэ-шӀэгъэ 219-рэ тигъогухэм атэхуэхъагъ. Ар блэкӀыгъэ илъэсым мыщ фэдэ

иуахтэ егъэпшагъэмэ, 15-кӀэ нахь макӀэми, цыфэу ахэм ахэ-кӀодагъэм ипчъагъэ хэхъуагъ. ПстэумкӀи нэгырэ 56-рэ (гъэ-рекӀо 47-рэ зэрэхуыщыгъэр) гъогухэм атекӀодагъ, 252-мэ шӀобжхэр атешагъэх хуыгъэ.

Скоростым кызырэрэгъэ-хуэрэр ары анахыбэу тхьамы-кӀагъор кӀэзыхъэу министрэм кыыхигъэщыгъэр. Ешъуагъэу рулым кӀэлъырысэу къаубыты-рэм пшӀэдэкӀыжъэу ыхыщтыр нахь агъэпхъашэм, ахэм ял-чъагъэ джыри макӀэ хуыгъэп. Муниципальнэ образованиехэм

мы лӀфым хашӀыхъан фаеу министрэм ыльэгъухэрэри док-ладым кыыхыгъэщыгъэх. Гъо-гухэм язытет кытегушыӀэзэ, хыльэзещэ автомашинэхэм ягъэ кызырэкӀорэм кыкӀи-гъэтхыгъ. Доклад ужыми мы лӀфыгъом игъэкӀотыгъэу тегу-щылауагъэх. АР-м и Лышхъэу автомашинэшхохэм республи-кэм ращырэ мыжъо-пшэхъо зэхэлъым зыми ыналэ зэрэ-темытым, ахэм лӀф языгъэшӀэрэ предпринимательхэр шхьафитэу зэрэекӀохэрэм, бэрэ мыщ тегу-щылэхэ нахь мышӀэми, тонн пчъагъэу аралхъэрэр уплӀэ-кӀугъэ зэрэмыхуэрэм аналэ ты-раригъэдзагъ. Хыльэзещэ ав-томашинэхэм тонн пчъагъэу арылӀыр зышагъэунэфырэ по-стхэр республикэм щыгъэуцугъэ

зэрэхуыщтыи зэдытегушылауагъэх. ГИБДД-м ипашӀэхэм кызыра-луагъэмкӀэ, зы чыплӀэ итышт-хэу, «стационарнӀэ» заджэ-хэрэм фэдэу республикэм тфы нахь мымакӀэу ищыкӀагъ, ар миллионипшӀ пчъагъэу бюдже-тым кыфыдэкӀышт. Ащ фэдэ мылӀку халхъан амал джыдэ-дэм зэрэщымылэм кыыхкӀыкӀэ, агъэкощыхэрэм афӀэдэхэр агъэ-федэх, ау ахэм инспекторхэм ялофшӀэн кызыттырагъэуцоу ары хэгъэгу кӀоцӀ лӀфхэмкӀэ ми-нистрэм кызырӀуагъэр.

Нэужым кӀэлэцӀыкӀухэм язе-щэн игъэкӀотыгъэу тегушылауагъэх. АР-м лӀфшӀэнымкӀэ ыкӀи со-циальнэ хэхъоныгъэмкӀэ, гъэ-сэныгъэмрэ шӀэныгъэмрэкӀэ иминистрэхэм ащ фэгъэхыгъэ докладэу къашӀыгъэхэм транс-

портэу кӀэлэцӀыкӀухэр зэрэзе-рацӀэхэрэр зэкӀэ шапхъэхэм адиштэхэу ыкӀи язещэн зако-ным тетэу зэхашӀэу къаӀуа-гъэми, АР-м и Лышхъэу уп-чӀэхэр пхъашӀэу афигъэзагъэх, зымыгъэразэхэрэр кыыхигъэ-щыгъэх.

— КӀэлэцӀыкӀухэм язещэн пстэумэ анахь пхъашӀэу шӀу-лӀыплӀэн фае, — кылуагъ ащ. — Ар зы структурэ епхыгъэу щымытэу, пстэуми зэдытилоф, ау ащ фэгъэзэгъэ шӀыпкӀэу лӀпӀэдэлл зышӀырэм ежъ ыш-хъэкӀэ пшӀэдэкӀыжъ ыхыщт.

Водитель сэнэхъатым фэ-зыгъэсэхэрэ еджаплӀэхэми нахь пхъашӀэу алыплӀэнхэу, ахэр кӀэзыухыгъэхэм янахыбэм ГИБДД-м иушэтынхэр зэрамы-кӀушӀухэрэр кызыыхэкӀырэр зэрагъэшӀэнэу къафигъэпытагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу иунашъу

Дин мэфэкӀэу Бирамым ехылауагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 1995-рэ илъэсым мзэае и 14-м аштагъэу N 168-1-р зытетэу «МэфэкӀ мафэхэмрэ хагъэунэфыкӀыр мафэхэмрэ яхылауагъ» зыфилорэм диштэу

1. Дин мэфэкӀэу Бирамыр 2013-рэ илъэсым шышхъэлум и 8-м хагъэунэфыкӀынынэу

2. 2013-рэ илъэсым шышхъэлум и 3-м (шэмбэтым) ычыплӀэкӀэ 2013-рэ илъэсым шышхъэлум и 9-м (бэрэскӀэхом) загъэпсэфы-нэу гъэнэфэгъэнэу

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан кь. Мыекъуапэ, бэдзэогуым и 18, 2013-рэ илъэс N 131

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хуыгъэу гуетыныгъэ фырилэу зэрэлажъэрэм, илоф хэшӀыкӀышхо зэрэ-фырилэм, кыткӀэхуэхэрэ ныбжыкӀэхэм яплункӀэ ыкӀи яегъэдженкӀэ гъэхъагъэхэр зэришыгъэхэм афӀшӀ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Цытху тхыль афагъэшъошагъ: — Долгинов Анатолий Платон ыкъом, пэублэ сэнэхъат гъэсэныгъэ ягъэгъоты-гъэнымкӀэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Сэнэхъат лицееу N 4-м» икӀлӀэегъаджэ.

— Орлова Иринэ Григорий ыпхъум, пэублэ сэнэхъат гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэным-кӀэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Сэнэхъат лицееу N 4-м» икӀлӀэегъаджэ.

Илъэсыбэ хуыгъэу гуетыныгъэ фырилэу пэублэ сэнэхъат гъэсэныгъэ зэрарагъэгъо-тырэм, лӀпӀэлэсэныгъэшхо зэралхъым, кыт-

кӀэхуэхэрэ ныбжыкӀэхэм яегъэдженкӀэ ыкӀи яплункӀэ гъэхъагъэхэр зэралхъагъэхэм афӀшӀ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Цытху тхыль афагъэшъошагъ: — Долгинов Анатолий Платон ыкъом, пэублэ сэнэхъат гъэсэныгъэ ягъэгъоты-гъэнымкӀэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Сэнэхъат лицееу N 4-м» икӀлӀэегъаджэ.

— Орлова Иринэ Григорий ыпхъум, пэублэ сэнэхъат гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэным-кӀэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Сэнэхъат лицееу N 4-м» икӀлӀэегъаджэ.

Дэгъоу зышагъэпсэфы

МыекIопэ районым ит зыгъэпсэфыпIэу «Горная» зыфилорэм джырэблагъэ тышылагъ. Лагерым тызэкIом, ятIонэрэ зыгъэпсэфыгъо уахътэр ыкIэм факIощтыгъ. Пчэдыжъ линейкэм а мафэм къэхъугъэхэм ащыфэгъушIуагъэх. Анахъэу зыфэчэфыгъэхэр Сергей Цымбаленкэр ары. Ар апэрэ дружинэм ивожатахэм ащыщ. Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмкIэ ыкIи дзюдомкIэ и Институт щеджэ. Ижырэ урыс шэн-хабзэхэм атетэу ащ Святогор рало. ЗыфэгъушIохэ нэуж кIалэм оредыр къыхидзагъ, зэрэлагерэу ащ дыригъштагъ, къыдиIуагъ.

Зыгъэпсэфыгъо уахътэм анахъ къахэщыгъэхэм щытхъу тхылыхэр линейкэм шаратыгъэх. Ащ ыуж кIалэхэр Лэгъо-Накъэ, псыкъефэхэу Руфабгъо, поселкэу Победэм дэт тхьэлъэулпэм ащагъэх.

ЕтIанэ гуцылэгъу тшыгъэ лагерым ивожатэ шъхалэу Надежда Кубатовар. Ащ Адыгэ къэралыгъо университетыр къыухыгъ, илъэсикх хъугъэу мыщ Iоф щешIэ. — КIэлэцIыкIоу къахIохэрэм

яхэгъэгъу, ячIыгу шIу ядгъэлъэгъуным тыналэ тет, — къелуатэ ащ. — Ар къыделъытэ программэу тызэрэлажъэрэм. ИжыкIэ Урысыем пшъашъэхэм Лада, кIалэхэм Волод аралощтыгъ. Тэри ащ тетэу яджэ. Тилагеръ зызыщызыгъэпсэфырэм инахыбэр Адыгеим щыщ. Ау поток пэпчъ нэбгырэ 50 Москва дэт реабилитационнэ Гупчэу «Отраднэм» къекIых. Ахэм анэмыкIэу, Неф-

теюганскэ щыщ кIэлэцIыкIухэм илъэс къэс мыщ зышагъэпсэфы. Лагерым туризмэм мэхъанэ щыраты. Мафэ къэс кIалэхэр зекIо ащэх. Мыщ врач ыкIи медсестрам Iоф шашIэ, ахэр кIалэхэм япсауныгъэ лъэплъэх. Лагерыр сабийхэм лъэшэу агу рехъы, ащ ишыхат илъэс зекIэпIыкIохэм мыщ къызэрэкIохэрэр.

Леонид МЕРТЦ.
Сурэтым итыр: **пчэдыжъ линейкэр.**

Сыхъат заулэкIэ къагъотыжъыгъ

АР-м хэгъэгъу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ къалэу МыекIуапэкIэ иотдел бэдзэогъум и 17-м пчыхъэм сыхъатыр 5-м адэжъ гумэкIырэ бзылфэгъэ къытеуагъ. Ипшъэшъэжъыеу илъэс 11 зыныбжыр зэримыгъотыжырэ ащ къариIуагъ.

Полицием илофышIэ нэбгыри 100 фэдиз лъыхъоныр рагъэжъагъ. Къэбарлъыгъэлэс амалэу республикэм илэхэми пшъэшъэжъыем зэрэпIыхъухэрэр эфирымкIэ къатыгъ.

Сыхъат заулэ текIыгъэу МыекIуапэ щып-

сэурэ бзылфэгъэр къулыкIушIэхэм къафитеуагъ ыкIи ащ къызэриIуагъэмкIэ, зыныбжы имыкIугъэ пшъэшъэжъыем зыпари имыгъусэу ыпэ къызэфэм, иунэ рищэллагъ. Бэ темышIэу ащ зэрэлъытхъухэрэр радиомкIэ зэхихыгъ, пшъэшъэжъыер зыдэщылэр полицием илофышIэхэм къариIуагъ.

Джырэ уахътэм ащ ипсауныгъэкIэ щынэгъончъагъэ цыIэп. Ежыри ятэ-янэхэми психологхэмрэ полицием икIулыкIушIэхэмрэ Iоф адашIэ. **(Тикорр.).**

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ия 28-рэ зэхэсыгъо 2013-рэ илъэсым бэдзэогъум и 24-м щыIэщт.

Зэхэсыгъом зыщатегуцылэщт Iофыгъохэм мы къыкIэлъыкIохэрэр ахагъэхъагъэх: законопроектхэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Сабыибэхэм, ны-тыхэр зышъхъарымытыжъ кIэлэцIыкIухэм зыщыпсэуцтхэ унэ ягъэгъотыгъэным ехылапIагъ» зыфилорэр щыIэныгъэм зэрэщыпхыращырэ епхыгъэу Адыгэ Республикэм изакон заулэмэ зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм фэгъэхъыгъ», Адыгэ Республикэм изаконхэу «Административнэ хэбзэукъоныгъэхэм яхылапIагъ», «Муниципальнэ образованием илIыкIо орган идепутатхэм яхэдзын ехылапIагъ», «Сабыим пае мазэ къэс ахъцэ Iэпылэгъу ятыгъэным ехылапIагъ», «Къэлэгъэпсыным епхыгъэ IофшIэным ехылапIагъ», «Сабыищ ыкIи ащ ехъу зилэхэм ыпIкIэ хэмылэу чIыгу Iахъхэр яунаеу къаратынымкIэ фитыныгъэу ялэр къыдэлъытэгъэным ехылапIагъ» зыфилохэрэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм афэгъэхъыгъэхэм» ятIонэрэу ахэплъэгъэныр; законопроектхэу «2012-рэ илъэсымкIэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет зэрагъэцэкIагъэм ехылапIагъ», «2012-рэ илъэсымкIэ Адыгэ Республикэм шIокI зимылэ медицинэ страхованияемкIэ и ЧыпIэ фонд ибюджет зэрагъэцэкIагъэм ехылапIагъ», «Фэтэрыбэу зэхэт унэхэр игъом гъэцэкIэжыгъэнхэмкIэ Iофыгъо заулэхэм яхылапIагъ», «Бюджет Iофхэм ягъэзе-кIонкIэ Адыгэ Республикэм иза-

кон заулэмэ зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм ехылапIагъ», «Этил спиртым, спирт зыхэт шьон пытэхэм якIыдэгъэкIынкIэ ыкIи ялугъэкIынкIэ Iофыгъо заулэхэр зэрагъэзекIохэрэм, шьон пытэхэр нахъ макIэу къызфэгъэфедэгъэнхэм яхылапIагъ» зыфилорэм, Адыгэ Республикэм изаконхэу «Адыгэ Республикэм икIэралыгъо граждэдан къулыкIу ехылапIагъ», «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзын ехылапIагъ», «Адыгэ Республикэм имуниципальнэ образование ипащэ ихэдзын ехылапIагъ», «Адыгэ Республикэм чыпIэ референдумыр зэрэщызэхэщэрэм ехылапIагъ», «Муниципальнэ къулыкIуэмкIэ стажыр къызэрэра-дээрэ ыкIи Iоф зашIэгъэ нэмыкI лъэхъанхэр ащ зэрэхалытэрэ шыкIэм ехылапIагъ», «2013-рэ илъэсымкIэ Адыгэ Республикэм икIэралыгъо мылIку приватизация зэралыщт программэм ехылапIагъ», «Илъэс пчъагъэр зэрэрагъэкIуыгъэм елIытыгъэу пенсие къазэраратырэм ехылапIагъ», «МэфэкI мафэхэмрэ хагъэунэфыкIырэ мафэхэмрэ яхылапIагъ» зыфилохэрэм зэхъокIыныгъэ афэшIыгъэнхэм афэгъэхъыгъэхэм» апэрэу ахэплъэгъэныр ыкIи нэмыкI Iофыгъохэр.

Жуковскэм иурам тет унэу N 22-м хэт Залышхоу зэхэсыгъохэр зыщызэхэщэрэм сыхъатыр 11.00-м ащ илофшIэн щыригъэжъэщт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ цыфхэм яупчIэхэм джэуапхэр къаретыжъых

Къалэу МыекIуапэ щыпсэурэ Топоркова Валентина Михаил ыпхъум иупчI:

Герценым ыцIэ зыхырэ уарамым къыщегъэжъагъэу Хъахъуратэм ыцIэ зыхырэ нэсэу автомобил гъогум иджабгъу лъэныкъо изытет лъэшэу тегъэ-гумэкIы. Ащ я 12-рэ, я 34-рэ маршруткэхэр рэкIох. Маршруткэхэм яводительхэмрэ цыфхэмрэ лъэшэу гугъу ехых.

Джэуап: Юннатхэм яурамкIэ автомобиль гъогур (Герценым ыцIэ зыхырэ уарамым къыщегъэжъагъэу Хъахъуратэм ыцIэ зыхырэ нэсэу) 2013-рэ илъэсым гъэцэкIэжынкхэр зэралы-лэнхэ фэе автомобиль гъогухэм яспискэ хагъэхъагъ.

Къалэу МыекIуапэ щыпсэурэ Топоркова Валентина Михаил ыпхъум иупчI:

ПшъэдэкIыжъэу ыхырэмкIэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Строймебель» зыфилоу пэщэныгъэ зыдызесхъэрэм цех зыщигъэпсыщт чIыгу Iахъ къыраты шIоигъу. Типредприятие къыпэблагъэу амылэжырэ чIыгу IэхытIу щылъ. ПсэоплъэшIыным пае ар къытатынэу тызьялэу, нэмыкIхэм ар агъэфедэу къыталуагъ. Ау сэ зэрэсшIэрэмкIэ, 1968-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу мы чIыгу Iахъхэр алэжы-хэрэп, чIыгухэр нэкIэу щылъых. ЗыгорэушIтэу мы Iофыгъор зэшIотхын лъэкIыщта?

Джэуап: Къалэу МыекIуапэ цех щыгъэпсыгъэным пае чIыгу Iахъхэр джыдэдэм зэригъэкIонхэу фитыныгъэ зилэр Адыгэ Республикэм мылIку зыфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет ары.

Чыгу Iахъ къышъуатыным пае мыщ фэдэ чыпIэм зыфэжъугъаз: къ. МыекIуапэ, ур. Краснооктябрьскэр, 12.

Хэгъэгъу зеошхом хэлэжъагъэхэу, ятIонэрэ купым хэхъэрэ сэкъатныгъэ зилэу, илъэс 87-рэ зыныбжъ Забурунов Кронид Ефим ыкъом, тылым Iоф шызышIагъэу, илъэс 88-рэ зыныбжъ Забурунова Аннэ Григорий ыпхъум, илъэс 82-рэ зыныбжъ Шевченко Николай Владимир ыкъом яупчI:

Урамэу Подгорнэм идэхъапIэ тет унэу N 125-м тыщэпсэу. ТидэхъапIэ асфальт тельэп, гъогур лъэшэу зэхэкIутагъ. ДэхъапIэм тет пкъэум ылапсэ шъугъэшъ, унашъхъэ горэм ар текIорэным ищынагъо щыл. А пкъэур джащ фэдэу хэкIхэр зезыщэрэ машинэхэми пэрыохъу афэхъушъ, хэкIыр урамэу Подгорнэм тхын фаеу мэхъу. Сэкъатныгъэ зилэу курэжъыем исымкIэ ар хылыпъ-клаеу щыт. Тилофыгъохэр къытфагъэцэкIэнхэу мызэу, мытIоу кварталнэ комитетым, къэлэ администрацием зафэдгъэзагъ. Ау зи къыддэхъугъэп.

Тилофыгъо изэшIохынкIэ укыддэлэнэу тыпщэгугъы.

Джэуап: ШъуидэхъапIэ мыжъокIэ-пшэхъо зэхэлъ тыратакъозэ, гъэцэкIэжынкхэр ешIылэгъэнхэм ехылапIэгъэ Iофыгъом бюджетыр загъэцэкIахэкIэ 2013-рэ илъэсым иапэрэ кIэлъэныкъо хэплъэщтых. ЫпшъэкIэ зигугъу къэшъушIыгъэ IофшIэнхэри, телефон пкъэужьым изэблэхъуни 2013-рэ илъэсым иящэнэрэ квартал зэшIуахынхэу рахъухъэ.

Къалэу МыекIуапэ щыпсэурэ, ятIонэрэ купым хэхъэрэ сэкъатныгъэ зилэ Ковалева Галинэ Александр ыпхъум иупчI:

Хъакулахъ инспекцием, водоканалым, электросетьхэм ядиспетчер къулыкIухэм дэу Iоф ашIэ. Ахэм талыIэсын тлъэкIырэм. Мы лъэныкъомкIэ Iофхэр нахъышIу пшIынхэу тыолъэу.

Джэуап: Водоканалым идиспетчер къулыкIухэм (тел. 52-26-09), электросетьхэм ядиспетчер къулыкIухэм (тел. 53-33-27) анэмыкIэу къалэу МыекIуапэ «КъулыкIу зыкIэу 01-м» (тел. 52-11-12), джащ фэдэу фэтэрыбэу зэхэт унэхэмкIэ авариинэ къулыкIу (тел. 56-03-40) Iоф шашIэ. Зигугъу къэтшIыгъэ къулыкIухэм чэчи мафи ямыIэу Iоф ашIэ. Арышъ, тхьамыкIагъо горэ къэхъумэ,

ахэм зафэжъугъэзэн шъулъэ-кIышIт.

Къалэу МыекIуапэ щыпсэурэ Скомкина Наталья Михаил ыпхъум иупчI:

Тиреспубликэ икIэлэ шъхалэ щыпсэухэрэр хэгъэгъум инэмыкIырэ чыпIэхэм алъыIэсынхэмкIэ кын хэтых. МэшIокухэр тилэхэп, къалэхэу Москва е Санкт-Петербург танэсыным пае Краснодар тыклон фаеу мэхъу. Джащ фэдэ къабз тадэжъ тыкъэкIожьын зыхъукIи. Автобусхэри мафэр ары нылэп зызекIохэрэр. Чэщэу Краснодар укытехъажыгъэмэ, МыекIуапэ укъэкIожьыным пае пчэдыжъ нэс автобусхэм уяжэн фаеу мэхъу. ТаксикIэ узекIоныр лъэпIэ дэд. Мы Iофыгъор зыгорэушIтэу зэшIуахын алъэкIышIтба?

Джэуап: Зэлухыгъэ акционер обществэу «Урысые мэшIоку гъогумрэ» Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ здашIыгъэ зэзэгъыныгъэм маршрутхэу N 547/548-кIэ мэшIокуитIу ренэу зекIон фаеу къыщыдальытагъ. Сыхъатыр 10.00-м МыекIопэ вокзалым текIышIт, сыхъатыр 21.40-м ар Москва нэсыщт. Джащ фэдэу сыхъатыр 23.00-м Москва къылуIынышъ, сыхъатыр 9.00-м МыекIуапэ мэшIокур къэсыщт. Ахэм анэмыкIэу гъэмэфэ лъэхъаным мэшIоку N 207/208-у «Адлер — Санкт-Петербург» зыфилорэм къыпашIэщт вагонитIур мэшIокугъогу станциеу «Белореченскэ» къынагъэ-

сыщт. Сыхъатыр 11.00-м МыекIуапэ икIынышъ, сыхъатыр 7.00-м Санкт-Петербург ар нэсыщт. Джащ фэдэу сыхъатыр 4.00-м къалэу Санкт-Петербург къытекIызэ, МыекIуапэ сыхъатыр 8.20-м къынэсыщт. Зигугъу къэтшIыгъэ маршрутхэмкIэ зэлухыгъэ акционер обществэу «Урысые мэшIоку гъогухэр» зыфилорэм IофшIэныр тэрэзэу зыкIызэхимыщэрэр цыфхэр макIэу ахэмкIэ зэрэзекIохэрэр, мэшIокухэм фэдэу къызэрэхэмыкIырэр, джащ фэдэу мэшIоку гъогухэмкIэ ищыкIэгъэ инфраструктурэр зэрэщымылэр ары.

Маршрутэу «МыекIуапэ — Москва» зыфилорэмкIэ мафэ кIэс автобусхэр МыекIуапэ иавтовокзал щылокIых мыщ фэдэ уахътэм:

блыпэм — сыхъ. 4.00-м, 5.00-м, 6.00-м, 18.56-м
гъубджым — сыхъ. 18.56-м
бэрэскэжъыем — сыхъ. 6.00-м, 7.00-м, 18.56-м
мэфэкум — сыхъ. 6.00-м, 7.00-м, 18.56-м
бэрэскэшхом — сыхъ. 6.00-м, 7.00-м, 18.56-м
шэмбатым — сыхъ. 7.00-м, 18.56-м
тхъаумафэм — сыхъ. 18.56-м.

Маршрутэу «МыекIуапэ — Краснодар» зыфилорэм мафэ къэс сыхъатыр 6.10-м къыщегъэжъагъэу сыхъатыр 19.10-м нэс автобус 24-рэ рэкIо. Чэщырэ автобусхэр зыкIыземыкIохэрэр цыфхэр зэрэщымылэхэр ыкIи гъогум ищынэгъончъагъэ нахъ къызэрелыхырэр ары.

УГСЭН Цыфымрэ Иофшэнымрэ УГСЭН

Хэбзэгъэуцугъэм зэригъэнафэрэм тегъэпсыкыгъэу, цыфхэм Иофшэн ягъэгъотыгъэнымкIэ Адыгэ Республикэм икьулыкьу 2009 – 2012-рэ ыкIи 2013-рэ илээсхэм иофшэн фэгъэхьыгъагъ ИофшэнымкIэ республикэ бэдзэршыплэм кьиныгъохэр нахь шъа-бэ шышыгъэнхэм, цыфхэм Иофшэн ягъэгъотыгъэнымкIэ ыльэныкьокIэ кьэралыгъо фэло-фашлэхэр цыфхэм зэрафагъэцакIэхэрэм идэгъугъэ зыкьегъэлэтыгъэным ыкIи Иофшэн зэрамыгъотырэм шыухъумэгъэнхэм.

Кризисым пэшIуекlorэ Иофыгъохэм япрограммэ апэрэ илээсныкьом зэрагъэцэкIэжьиыгъэр

ИофшэнымкIэ бэдзэршыплэм изытет зэрэзыхафьгъэр, ыкIи 2013-рэ илээсым тельытэгъэ прогнозхэр, ИофшэнымкIэ бэдзэршыплэм илэ кьиныгъохэр гъэшъэбэгъэнхэм ехьыллэгъэ хэгъэхьожь Иофыгъохэр зехъэгъэнхэмкIэ 2009 — 2012-рэ илээсхэм опытэу зэлуигъэ-кIагъэр ылъапсэу, цыфхэм Иофшэн ягъэгъотыгъэнымкIэ республикэ кьэралыгъо кьулыкьум и ГъэлорышлэпIэ Урысые Федерацием и Правительствэ 2012-рэ илээсым тыгъэгъазэм и 15-м номерэу 1307-рэ зытетэу кьыдигъэкIыгъэ унашъом игъо зэрильэгъурэм тегъэпсыкыгъэу, Адыгэ Республикэм ИофшэнымкIэ бэдзэршыплэм илэ кьиныгъохэр гъэшъэбэгъэнхэм фэшI зехъэгъэн фэе Иофыгъохэм я Программэу 2013-рэ илээсым тельытагъэр зэхигъэуцогъагъ. Ар Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2013-рэ илээсым шылэ мазэм и 15-м номерэу 4 зытет унашъоу ышIыгъэмкIэ ыухэсыгъагъ.

Программэр гъэцэкIэжьиыгъэным фэшI федеральнэ бюджетым кьы-хэкIырэ мылькыу субсидие шыкIэм тетэу Адыгэ Республикэм кьыфа-тIупщыгъэр сомэ миллион 21-рэ махъу.

Программэм Иофыгъо шъхьалэу ыгъэ-нафэхэрэр:

1) сэкъатныгъэ зилэхэу Иоф зымы-шлэрэ нэбгырэ 44-м лэжъапIэ кьэгъо-тыгъэнымкIэ аделэгъэным фэшI ИофшэлIэ чIыплэхэр зетегъэпсыхьэгъэнхэр;

2) ИофшэлIэм IуагъэкIын альэкIыштэу агъэнэфэгъэ нэбгыри 100-м ыужкIэ организациемэ ящыкIэгъэшт сэнэхъатхэр ягъэгъотыгъэнымкIэ фэшI пэшIорыгъэшъэу егъэджэгъэнхэр ыкIи стажировкэ ягъэкIугъэныр;

3) Адыгэ Республикэм шыпсэурэ нэбгырэ 72-у профессиональнэ гъэсэны-гъэмкIэ еджаплэхэр кьэзыухыгъэхэм, Урысые Федерацием инэмыкI субъект-хэри зэрэхэтхэу, ястажировкэ зэхэ-цэгъэныр;

4) ИофшэнымкIэ Iэпэлэсэныгъэу ахэ-лпыр кьэзыухыгъатхэр документ кьы-дэхыгъэн гухэлъым фэшI Иофшэн лъы-хъурэ нэбгырэ 50-м яегъэдженрэ яат-тестациерэ зэхэцэгъэнхэр;

5) Адыгэ Республикэм ИофшэнымкIэ ибэдзэршыплэ илэ кьиныгъохэр гъэшъэ-бэгъэнхэм фэшI 2009 — 2012-рэ илээс-хэм республикэ программэхэу агъэцэкIэ-жьиыгъэхэм атегъэпсыкыгъэу Иофшэн зымылэгъэ граждэнхэу ежъ ашъхъэ тельытэгъэ ИофшэлIэ кьызылузыхыгъэхэм агъэпсыгъэ ИофшэлIэ чIыплэхэм Иофшэн зымылэ нэбгырэ 200 ягъэштэгъэнымкIэ цыфхэм Iэпылэгъу афэхъугъэныр;

6) Иофшэн зымылэу атхыхэрэм яп-чъагъэ Иоф зышлэн зылъэкIыштхэу республикэм шыпсэухэрэм япроцент 1,8-м ыкIи зы ИофшэлIэ чIыплэр кьы-дэхыгъэным фэшI зэнэкьокьухэм яп-чъагъэ 0,8-м ашIомыгъэкIыгъэныр.

2013-рэ илээсым ибэдзэогъу и 1-м ехьулэу зэрэщытыгъэмкIэ:

— пэшIорыгъэшъ шыкIэм тетэу нэб-гырэ 81-рэ егъэджэгъэным фэшI цыфхэр зыгъэлэжъэхэрэ организации 16-м зээ-гъыныгъэхэр адашIыгъэх. ЗэкIэ ахэм еджэныр рагъэжъагъ. Нэбгырэ 80 еджэ-плэ зэфэшъхьафхэм ащеджэх, зы нэб-гырэр ИофшэлIэм цагъэхъазыры;

— Иофшэным епхыгъэ опыт зэгъэ-гъотыгъэным фэшI рагъэджэгъэ нэб-гырэ 42-м производствэм стажиров-кэр щягъэкIугъэным ехьыллэгъэ зээ-гъыныгъэхэр организации 21-м адашIы-гъэх. Стажировкэм пэцэныгъэ дызэ-рахъэ Iэпэлэсэныгъэ дэгъу зилэ на-ставникхэм. Адыгэ Республикэм нэбгырэ 37-м, кьалэу Краснодар нэбгыритIум стажировкэр ацарагъэжъагъ.

Апшъэрэ еджаплэхэр кьэзыухыгъэ-хэм экономистэу, бухгалтерэу, менед-жерэу, юристэу, инженерэу Иоф ашлэ. ФэшIыкIэ гъэпсыгъэ гурыт ыкIи ублэлэ профессиональнэ еджаплэхэр кьэзы-ухыгъэхэм пцэрэхъакIу, диспетчер, делопроизводитель, ЭВМ-м иоператор

зыфэпIощт сэнэхъатхэмкIэ стажиров-кэр акIу.

Иофшэн зымылэхэм лэжъапIэ ягъэ-гъотыгъэнымкIэ Программэм ыгъэнэфэрэ Иофыгъохэм атегъэпсыкыгъэу, ыпэкIэ Иофшэн зымылагъэхэу ежъхэм ашъхъэ тельытэгъэ лэжъапIэ зыгъэпсыгъэхэм хэгъэхьожь ИофшэлIэ чIыплэхэу кьызы-луахыгъэхэм нэбгыри 153-рэ аштагъ.

Цыфхэм Иофшэн ягъэгъотыгъэным ехьыллэгъэ Иофыгъохэр агъэцэкIэжьиыгъэхэу, сэкъатныгъэ зилэ нэбгырэ 26-рэ Иоф-шэлIэхэм ягъэштэгъэнхэм фэшI орга-низацие 25-м зээгъыныгъэхэр ада-

шыгъэх. Нэбгырэ 25-м Иоф ашлэ, ахэр сэкъатныгъэ зилэхэм яа II-рэ ыкIи яа III-рэ купхэм ахэхъэх.

Сэкъатныгъэм ыпкь кьыкIэу Иофшэ-нымкIэ амал икьу зымылэхэм Иофшэн кьафэгъотыгъэныр, зыщылэжъэштхэр кьыхэхыгъэнымкIэ Iэпылэгъу афэхъугъэ-ныр ежъ цыфхэм яшIоигъоныгъэхэм, амалэу ялэхэм, япсауныгъэ изытет, медицинем игъо ыльэгъухэрэм, Иоф-шэнымкIэ бэдзэршыплэм лэжъакохэм кьазэращыкIэлупчIэхэрэм атегъэпсы-кыгъэу зэхэцэ. 2013-рэ илээсым игъэ-тхалэ цыфхэм Иофшэн ягъэгъотыгъэ-нымкIэ республикэ кьулыкьум иор-ганхэм сэкъатныгъэ зилэхэм яобще-российскэ организации ичIыплэ кьу-тамэ склерозыр кьызыузыхэрэм зэлү-кIэгъу щадырилагъ. Иоф зышлэ зышIо-игъохэр цагъэгъозагъэх цыфхэм Иофшэн ягъэгъотыгъэнымкIэ республикэ кьу-лыкьум игупчэхэу кьалэхэм, район-хэм ащылэхэм цыфхэм Иофшэн кьафэ-гъотыгъэнымкIэ ыкIи егъэджэгъэнхэмкIэ амалхэу ялэхэм, кьэбархэр кьызыло-тыкIыхэрэ бюллетеныхэр аратыгъэх, цыфхэм Иофшэн ягъэгъотыгъэнымкIэ республикэ ГъэлорышлэпIэм исайт ихъэ-хээ Иофшэн кьэгъотыгъэным ехьыллэгъэ кьэбархэр кьызылэклагъэхьанхэ зэра-лэкIышт шыкIлэм цагъэгъозагъэх.

Сэнэхъатэу ялэр кьэзылушыгъатхэр документ кьыдыгъэхыгъэн гухэлъым фэшI Иофшэн лъыхъурэ нэбгырэ 65-рэ егъэджэгъэнхэм ыкIи аттестацие шы-гъэнхэм пае цыфхэм Иофшэн ягъэ-гъотыгъэнымкIэ гупчэхэу республикэм икьалэхэмрэ ирайонхэмрэ ащылэхэм организации 13-м зээгъыныгъэхэр адашIыгъэх.

Тызыхэт 2013-рэ илээсым иапэрэ мэзих цыфхэм Иофшэн ягъэгъотыгъэ-нымкIэ Адыгэ Республикэм икьэралы-гъо кьулыкьу и ГъэлорышлэпIэ, рес-публикэм икьэралыгъо казеннэ учреж-дениехэу цыфхэм Иофшэн ягъэгъоты-гъэнымкIэ гупчэхэу кьалэхэмрэ рай-

онхэмрэ ащылэхэм ИофшэнымкIэ бэ-дзэршыплэм изытет ехьыллэгъэ уплэ-кIунхэр зэхэщытыгъэх. Организацие зэфэшъхьафхэм ялофшлэхэр Iуагъэ-кIынхэ, мэфэ Иофшлэгъу имыкьум те-хьанхэ зэралэкIышттым ехьыллэгъэ кьэ-бархэу цыфхэм Иофшэн ягъэгъоты-гъэнымкIэ республикэ кьулыкьум икьу-тамэхэм кьалэклагъахьэщытыгъэхэр Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу «Урысые Федерацием цыфхэм Иофшэн щягъэ-гъотыгъэным ехьыллагъ» зыфилорем игъо зэрильэгъурэм тегъэпсыкыгъэу тхьа-мафэ кьэс, бэрэскэжьиым, ИофшэнымкIэ ыкIи цыфхэм Иофшэн ягъэгъотыгъэ-нымкIэ Федеральнэ кьулыкьум лъагъэ-лэсыщытыгъэх.

2013-рэ илээсым ищылэ-мэкъуогъу мазэхэм зэкIэмкIи нэбгырэ 321-рэ IуагъэкIыштэу зэрагъэнэфагъэм ехьы-лэгъэ кьэбархэр организации 77-м кьытIлагъэлэсыгъагъ; зы организации нэбгырэ 21-м ялофшэн кьыгъэуцущтоу ыгъэнэфэгъагъ; организации 2 исты-хьагъэхэу ыкIи нэбгырэ 28-р IуагъэкIы-штэу кьэбар кьатыгъагъ; организации 14-м нэбгырэ 467-рэ мэфэ Иофшлэгъу имыкьум тыращэштхэу агъэнэфэгъагъ. 2013-рэ илээсым иапэрэ илээсныкьо ехьулэу, мониторингыр зырагъэжъагъэм кьыщыулагъэу, нэбгырэ 1771-рэ Iуагъэ-кIыштэу агъэнэфэгъагъ, нэбгырэ 1411-рэ IуагъэкIыгъ. IуагъэкIыгъэхэм ащышхэу нэбгырэ 526-м Иофшэн кьафагъотыгъ, ахэм ащышхэу 315-р зылуыгъэхэ ор-ганизациехэм аштэжьиыгъэх. IуагъэкIы-гъэхэм ащышхэу нэбгырэ 225-м цыфхэм Иофшэн ягъэгъотыгъэнымкIэ кьулыкьум иорганхэм зацарагъэтхыгъ, нэбгырэ 201-р Иофшэн ямылэу алытагъ.

2013-рэ илээсым ибэдзэогъу и 1-м ехьулэу пштэмэ, цыфхэм Иофшэн ягъэгъотыгъэнымкIэ органхэм Иофшэн зымылэу ашатхыгъэр нэбгырэ 2845-рэ хъуштыгъэх, республикэм Иоф зышлэн зылъэкIыштэу шыпсэухэрэм япроцент 1,4-р Иофшэн ямылэу атхыгъэх.

Мониторингым кьызыригъэлъагъо-рэмкIэ, цыфхэр зыгъэлажъэхэрэм зэра-гъэнэфагъэм тегъэпсыкыгъэу, нэбгы-рэ 410-м мэфэ имыкьум тетэу Иоф ашлэ, цыфхэр зыгъэлажъэхэрэм ямысагъэкIэ нэбгырэ 21-рэ Иоф амышлэу шысых.

Программэм игъэцэкIэжьиым ишIуа-гъэкIэ республикэм ИофшэнымкIэ ибэ-дзэршыплэ зыпкытыныгъэ нэшанэ илэ хъугъэ. 2013-рэ илээсым ибэдзэогъу и 1-м ехьулэу зэрэщытыгъэмкIэ, Иоф-шэлIэ чIыплэр кьыдэхыгъэным икоэф-фициент 0,6 махъу, Иофшэн зымылэхэм япчъагъэ республикэм лъэгалэу щырилэр процент 1,4-рэ.

Ирина ДАНИЛЬЧЕНКО.

Иофшэн кьэгъотыгъэнымкIэ ыкIи Иофшэн зэрагъэгъотыным фэшI цыфхэм аделэгъэным ехьыллэгъэ программэхэмкIэ отделым испе-циалист-эксперт шъхьал.

ШЪУНАIЭ ТЕШЪУДЗ!

Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу «Сэ-къатныгъэ зилэхэм апае ИофшэлIэ чIыплэхэр гъэнэфэгъэнхэм ыльэныкьокIэ Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ акт зырызхэм зэхъокIыныгъэхэр афэ-шыгъэнхэм ехьыллагъ» зыфилоу номерэу 11-ФЗ зытетэу 2013-рэ илээсым мэ-заем и 23-м кьыдэкIыгъэм 2013-рэ илээсым гъэтхалэм и 8-м кIуачIэ илэ зэрэхъугъэр цыфхэм Иофшэн языты-хэрэм агу кьэтэгъэкIыжьи.

А хэбзэгъэуцугъэм ия 3-рэ статья Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу «Урысые Федерацием сэкъатныгъэ зилэхэр кьы-щыухъумэгъэнхэм ехьыллагъ» зыфилоу номерэу 181-ФЗ зытетэу 1995-рэ илээ-сым шэкIогъум и 24-м кьыдэкIыгъэм

ия 24-рэ статья иятIонэрэ Iахь ия 1-рэ пункт сэкъатныгъэ зилэхэм Иофшэн ятыгъэным ыльэныкьокIэ цыфхэр зыгъэлажъэхэрэм ИофшэлIэ чIыплэхэр кьызылуахыгъэхэм ехьыллэгъэ пшъэрылэу ялэхэм ахэзыгъэхьорэ зэхъокIыныгъэхэр фишIыгъэх.

Сэкъатныгъэ зилэхэм Иофшэн ягъэ-гъотыгъэным, ахэм апае ИофшэлIэ чIыплэхэр гъэхъазырыгъэнхэм имы-закъоу, ИофшэлIэ чIыплэу илэхэм яхы-лэгъэ кьэбархэр кьызылотыкIырэ нор-матив актхэр аштэнхэ фэе. Ахэм афэдэ актынхэ альэкIыштых: штат расписа-ниер ухэсыгъэным ехьыллэгъэ унашъор, квотэ гъэнэфагъэм тегъэпсыкыгъэу сэкъатныгъэ зилэхэм апае ИофшэлIэ

чIыплэхэр гъэнэфэгъэнхэм ехьыллэгъэ унашъор, нэмыкI актхэу сэкъатныгъэ зилэхэм яквотэ ехьыллэгъэ кьэбархэр зыгъэнафэрэр.

ЫпшъэкIэ зыцIэ кьыщетIогъэ хэб-зэгъэуцугъэм ия 1-рэ статья джащ фэдэу «Урысые Федерацием Иофшэн щягъэгъотыгъэным ехьыллагъ» зыфилоу Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу номерэу 1032-1 зытетэу 1991-рэ илээсым мэ-лылфэгъум и 19-м кьыдэкIыгъэм ия 25-рэ статья ия 3-рэ пункт иящэнэ-рэ абзац зэхъокIыныгъэхэр фишIыгъэх.

Цыфым Иофшэн езытырэм ар зы-луигъэхьан ыльэкIышт ИофшэлIэ чIы-плэхэр зэрилэхэм, квотэм тегъэпсы-кыгъэу сэкъатныгъэ зилэхэр ыштэн-хэ зэрилэкIыштым ехьыллэгъэ кьэ-бархэр цыфхэм Иофшэн ягъэгъотыгъэ-нымкIэ кьулыкьум иорганхэм альи-гъэлэсын зэрэфаем имызакъоу, ИофшэлIэ

чIыплэхэу илэхэм яхьыллэгъэ кьэбар-хэр кьызылотыкIырэ норматив актхэм яхьыллэгъэ кьэбархэри мазэ кьэс альигъэлэсынхэ фэе.

Сэкъатныгъэ зилэхэм Иофшэн ягъэ-гъотыгъэным ехьыллэгъэ кьэбархэр цыфхэм Иофшэн ягъэгъотыгъэным пыл гупчэхэм мазэ кьэс цыфхэм Иофшэн язытырэм зылымыгъэлэсхэкIэ, Уры-сые Федерацием административнэ правэу-кьоныгъэхэмкIэ и Кодекс ия 5.42-рэ, ия 19.7-рэ статьяхэм атегъэп-сыкыгъэ административнэ пшъэдэкIыжъ рагъэхьышт.

Наталья КАЛИТА.

Цыфхэм Иофшэн ягъэгъотыгъэ-ным ыльэныкьокIэ уплэкIунхэр зэхэзыщэхэрэ отделым ипаш.

Нэклибгъор зыгъэхъазырыгъэр СЭХЪУТЭ Нурбий.

Машло къэхъуным ищынагъо щы

Гъэмафэрэ мэххэм закъыщызыштэрэ машлом цыфхэм зэрарышхо къафехъы, лугъом къыхэкӀлэу псэупӀэхэм гумэкӀыгъошхэхэм ащыхэтых. Джырэ уахътэм Урысыем имэххэм ячӀыпӀи 120-мэ машло къащыкӀэнагъэу агъэунэ-фыгъ, гектар мин 68,5-рэ ащ еубыты.

НахъыбэмкӀэ машлор къызыщыхъу-рэр цыф псэупӀэхэр ары. Мэххэм къащыхъуэрэр цыфхэм ялажъу щыт. МэшлогъэкӀосэным ишапхъэу щыӀэхэр зэраукохэрэм, ащ тэрэзэу зэрэдэ-мызекӀохэрэм мы тхъамыкӀагъохэр къа-кӀэлъэкӀох.

УФ-м ошӀэ-дэмышӀэ лӀфхэмкӀэ и Министерствэ и ГъэлорышӀаплӀэу АР-м щыӀэм ипресс-къулыкӀу къызэ-ритырэмкӀэ, илъэсыр къызыхъагъэм щегъэжъагъэу Адыгеим ичӀыпӀэ зэфэшъ-

хъафхэм гъогогъуи 105-рэ машлом закъыщиштагъ. БлэкӀыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, а пчъагъэр проценти 7,9-кӀэ нахъ макӀ. Хъугъэ-шлагъэхэм нэбгыри 8 ахэкӀодагъ, блэ-кӀыгъэ илъэсым а пчъагъэр нэбгырэ 17 хъуцтыгъэ. Арэу щытми, машлом зэрарэу къыхъыгъэр процент 84,7-кӀэ нахъыбэ хъугъэ.

Мыщ фэдэ тхъамыкӀагъохэр къэмы-хъунхэм пае машло къызыкӀэнэн зылъэкӀышт пкыгъохэр: апчхэр, бензин

е тхъу зытекӀэгъэ шэкӀхэр мэзым къы-хэбгъанэхэ хъуцтэп. Чэу нэххэм къа-лукӀэгъэ уцхэр, хэкӀхэр чыгъ лъапсэ-хэм ащыбгъэстыныр щынагъо. Шъугу къэдгъэкӀыжъын, мэшлогъэкӀосэным ишап-хъэхэр зымыгъэцакӀэхэрэм админист-ративнэ пшъэдэкӀыжъхэр арагъэхъыцтых. Сом 100-м къыщегъэжъагъэу сомэ мини 7-м нэс тазырэу арагъэтыцт.

Машло къэхъугъэу цыфыр рихъы-лагъэмэ, ежъ-ежырэу ар ыгъэкӀо-сэшъумэ дэгъу. Ау машлом нахъ зыкы-штэ хъумэ, мэшлогъэкӀосэ къулыкӀум псынӀкӀэу макъэ ригъэлун фае. лугъом псауныгъэм зэрар римыхыным фэшӀ шэкӀ гъэуцыныгъэ нэгум луплъхъан ыкӀи машло къызыщыхъугъэ чыпӀэм пэчы-жъуу ууцун фае.

Джырэ мафэхэр зэрэфабэхэр къы-далъытэзэ, машло къэхъуным ищынагъо

зэрэщылэр, усакын зэрэфаер специ-алистхэм къало. Шапхъэу щыӀэхэр жъугъэцӀкӀэнхэу мэшлогъэкӀосэ къулы-кӀур къэджэ.

ШХОНЧЫБЭШӀЭ Рузан.

Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр

Непэ зигугъу къэсшыщтыр лӀащӀэгъу ныкӀо фэдиз теша-гъэу синэлуасэу, илъэс пчъагъэ-рэ сыздэлэжъагъэу (парторга-низацием сырискретарэу, ежыр КПСС-м и Теуцожь ра-йон зэхэщӀэн лӀфхэмкӀэ иот-дел ипащэу зыщэтэм), нэужым уахътэм ныбджэгъу благъэ къысфисшыжъыгъэу Тэхъутэ-мыкӀое районымкӀэ поселкӀэу Инэм щыпсэурэ Хъанэхъу Къа-дырбэч. Ащ ыцӀэ къепӀомэ цыфышӀоу зэрэщытыр, партий-нэ-советскэ лӀфшӀэкӀошхоэ, пэщэ лӀнэтӀэшхохэм алуытэзэ къызэрихыгъэр, лыгъэ-пытэгъэ нэшанэхэр, шыпкыагъэр хэлъ-хэу, зэхэщӀэкӀо бӀлахъэу зэ-рэщытыр, ныбджэгъухэр зери-хъоир бэмэ къыуалон.

Непэ къызнэсыгъэми (бэдзэ-огъу мазэм и 22-р къызыхъу-гъэ маф, ыныбжэ илъэс 83-рэ мэхъу) ядэжъ итӀысхъажъыгъэу щысӀп. Цыфхэм ахэхэ, зэ-ресагъэу общественнэ лӀфшӀэнхэм ахэлажъэ, цыф зэхэхэшхохэм къащэгъушӀэ, республикэ, лъапкӀ лӀфыгъохэм альӀплъэ, агъэгумэ-кӀы, якъоджэ лӀфыгъохэм язэ-шохынкӀэ фӀлӀэкӀыщтыр ешӀэ, иныбджэгъубэхэм ягумӀкӀхэр, ягушӀуагъохэр адегошых.

Арэуцтэу зэрэщытыр ежъ Хъанэхъур зыщыпсэурэ Тэхъу-тэмыкӀое районым имызакъоу, Теуцожь районым, фэшъхъаф чыпӀабэхэм ащыпсэурэ ти-нахъыжъхэм ашӀэ, тиныбжыкӀ-лӀэхэри къылӀэтыр лӀфыгъохэу район гъэзетхэм къарыхъэхэ-рэмкӀэ фӀнэлъасэх.

А зӀпстэур Хъанэхъу Къа-дырбэч зымы ошӀогум къы-фырбидзыхыгъэп. Ахэр илъэс зӀкӀэлъыкӀохэм ыгурэ ыпсэ-рэ етыгъэу лӀф зеришлагъэм, сьд фэдэ лӀнатӀэ пащэхэм зылуагъахы щытхъу хэлъэу зэригъэцӀкӀагъэм, иадыгъэгъэ-цыфыгъэ, шыпкыагъэу хэлъым, изекӀокӀэ-псэукӀэ, зэхэщӀэкӀо бӀлахъэу зэрэщытым къа-кӀэ-кӀуагъэх. Ар нафэ къыпфэхъу щыӀэныгъэ гъогу шлагъоу къы-кӀлугъэм нэлъасэ зызыфӀпшы-кӀэ.

Хъанэхъу Къадырбэч Теу-цожь районымкӀэ адыгъ къоджэ цыкӀоу Тыгъурыгъой щыпсэ-ур мэкъумэщышӀэ унагъом кыхъухъагъ. Ятэу Хъаджмо-сэрэ янэу Забытхъанрэ лы-тэныгъэ, шъхъэкӀэфэныгъэшхо чылэм шафашӀэу псэугъэх. Фэягъэх ахэр якӀалэ еджэ-

гъэшхо хъунэу. лӀфшӀэныр шу ылъэгъоу, нахъыжъ-хэм шъхъэкӀэфэныгъэ афишӀэу, иныбджэгъухэм афэшъыпкӀэу агъасэ-щтыгъэ.

Гурыт еджапӀэр къы-зеухым Темыр хы фло-тым къулыкӀу щыхыгъ. А лъэхъаным обществен-нэ лӀфшӀэнхэм ахэлажъэу регъажъэ, зэхэщӀэкӀо ча-нэу зыкӀегъэлыагъо, ком-сомолым и Мурманскэ хэку комитет хадзы, ащ ищытхъу тхыльхэри къы-фагъэшъуашэх.

Дзэм къулыкӀур къы-щыхы къызӀэкӀожьым, ВЛКСМ-м и Тэхъутэмы-кӀое райком лӀфшӀэныр

ФӀлӀэкӀыщтыр Инэм фишӀагъ

инструкторэу щыригъэжъагъ. Бацэ темышӀэу кӀэлэ чанэу зэрэщытым, ныбжыкӀэхэр ыгъэ-дӀонхэ зеришӀэкӀырым районым ипащэхэм ифэшъошэ уасэ къы-фашы, апэ комсомолым ирай-ком иятӀонэрэ, етӀанэ иапэ-рэ секретарэу харагъэдзы. Зи-пэщэ коллективыр зегурегаӀо, район комсомол организаци-ем идахэ хэкуми краими аща-регаӀо, ВЛКСМ-м и ЦК и Щытхъу тхыль къелэжъы, мо-тоциклэу М-72-р къыраты.

Ащ ыуж КПСС-м и Тэхъу-тэмыкӀое райком ащэжъы, бацэ темышӀэу совхозу «Адыгей-ский» зыфилоштыгъэм ипарт-ком исекретарэу агакӀо. Ащи дэгъоу зыкыщегъэлыагъо, пар-тийнэ-политикэ лӀфшӀэныр хъыз-мэтшӀаплӀэм щысэтехыпӀэу щызэ-хецэ. Ащ фэшӀ партием ирайком зэхэщӀэн лӀфхэмкӀэ иотдел ипа-щэу ащэжъы, КПСС-м и Тэхъу-тэмыкӀое райком ибуро ха-гъахэ, а лӀнатӀэри ищытхъу аригаӀозэ илъэсыбэрэ егъэцакӀэ.

Къадырбэч сьд фэдэ лӀф-шӀаплӀэ зылуагъахы къызэрэ-щыгъыгъэхэрэу къыгъэшъыпкӀэ-жъэ, ищытхъу аригаӀозэ къы-хыгъ. Ау ащ анахъ зыкызы-

щызӀэлуихын, зэхэщӀэкӀо бӀла-хъэу зэрэщытыр къызщигъӀэ-гъон ылъэкӀыгъэр 1977-рэ илъэ-сым Инэм поселкэ Советым итхъаматэу загъаӀор ары.

А лъэхъаным Инэм посел-кӀэкӀэ кӀоштыгъэми, Советэу дэтыр хэкумкӀэ анахъ иныгъэ-ми, хэхъоныгъэхэр ышынхэмкӀэ амалышӀухэр иагъэхэми, зӀ-кӀэми ауж кыинэщтыгъ, анахъ тхъамыкӀагъ, къутыр теплъэ илагъ. 1964-рэ илъэсым рай-он гупчэр ТэхъутэмыкӀуае щы-лэу тыщылажъэ зэхъум Инэм бэрэ тыдахэщтыгъ. Совхоз конторэу ныбжэ дэхэкӀае зилэр паркым къыхэмыщэу хэтыгъ. Хъамбарышхо горэ, зыхэш-кыгъэри къэшӀэгъуаеу, гъогу лушъом лутыгъ. Анахъэу тикӀо-плагъэр ащ дэтыгъэ шхӀаплэр ары. ТычӀахэщтыгъ мастер-скойми, футбол ешӀаплӀэми теп-лыщтыгъ. Поселкэм игупчэ ип-лъэгъонэу щытыгъэхэр джахэр арыгъэх. АдыкӀэ бэдзэр цыкӀур щылагъ. Совхозым ирабочхэр баракхэм ачӀэсыгъэх. Колхо-зэу «Дружбэм» иконторэу мѐ-шлоку гъогу ыкӀыбкӀэ щылагъ. Ащ ублӀкӀмэ, уанэсыщтыгъ рай-заготконторэм, сатыушӀхэм яба-

зэ, керамзитышӀ заво-дым. Сэманым хэшкыкы-гъэхэ тӀоу зэтет унитӀу гори дӀеплъагъоштыгъ. Чырбыщ заводи, нэмыкӀ горэхэри дэтыгъэх.

Инэм итеплӀэ зызѐб-лихъоу, хэхъоныгъэхэр ышыхъу зыригъэжъагъэр ащ ипоселковэ Совет Хъанэхъу Къадырбэч пащэ зыфашыр ары. А лъэхъаным къыщыубла-гъэу джырэ нэс умылъэ-гъугъэу Инэм удахъэмэ пшӀэжыщтӀэп. Ащ илъэга-гъӀэки инагъӀэки зи-ушъомбгъугъ, щыӀэныгъэр цыжъот, къэлэ дэхэ дэдэ хъугъэ, къэнэжыгъэр а цӀэр фаусыныр ары.

керамзитышӀ заводым (посел-кэм главкхэу, трестхэу 35-рэ дэтыгъ), нэмыкӀхэм япащэхэм ярабочхэм унэхэр афашыгъэх. Илъэситфым къыкӀоцӀ къаты-бэу зэтет уни 131-рэ квад-ратнэ метр мин 203-рэ хъу-хэу Инэм дашыхъагъэх. Заом иветеранхэм, сӀкъатныгъэ зилэхэм, милицием, медицинэм, гъэсэныгъэм ялофшӀлэхэм фэтэр миным ехъу аратыгъагъ.

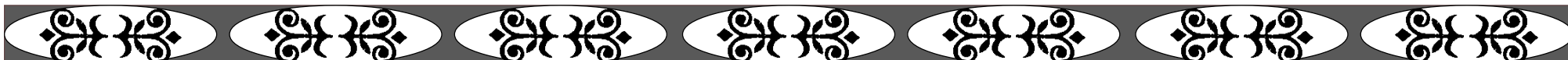
Инэм дашыхъагъэх гурыт еджапӀэхэр, сымэдэжэщ, поли-клиникэ, культурэмрэ зӀпхыны-гъэхэмрэ яунэхэр, кӀэлэцыкӀу лыгыпӀиш, тучанхэр, щӀӀӀэ ком-плексхэр, шхӀаплэхэр, спортым иунэ, искусствэхэм якӀэлэцыкӀу еджапӀэ, теннис ешӀаплӀэ, бѐ-дзэрхэр, нэмыкыбэхэр. Ады-гэхэми урысхэми якъэхалъэ-хэр дэгъоу къащыхъагъэх, ахэм якӀолӀэрэ гъогухэм асфальт атыралъхъагъ. Таксофонхэр псѐ-упӀэхэм адэтых. Инэми къеп-хыгъэ къутырхэми ягъогухэр агъэцӀкӀэжъы, асфальткӀэ апкӀа-гъэх, чэщырэ зӀпӀэнэфыжъэх ашыгъэх. Лъэс гъогухэми плит-кэ атыралъхъагъ.

Бэ зигугъу къӀпшынуу щы-лэр. Адэ ащ фэдиз мылъкоу поселкэр къалэ пшыным ищы-кӀагъэр тидэ кыкылыгъа? А пстэур къэзыгъотыгъэр зигугъу къэтшырэ Хъанэхъу Къадыр-бэч. Бюджет ахъцэу зы сомэ хэмыхъэу Инэм организациеу дэтыгъэхэм ямылъкӀуӀэ ахэр аригъэшыгъэх. Джа пстэур ыпшъэ ифагъ. Депутат корпу-сым зэрифэшъуашэу лӀф ри-гъэшӀэн, организациехэм япа-щэхэм загуригъӀон ылъэкӀыгъ, пытагъэ къызихъагъагъ, лӀфым екӀолӀӀӀэ амал зэфэшъхъаф-хэр къыфигъотыгъэх.

Хъанэхъу Къадырбэч лӀфшӀэ-гъабэу зэшлуихыгъэхэм яфэшъо-шэ уасэ къафашыгъ. Илъэс зэфэшъхъафхэм къыфагъэшъо-шагъэх ордэнэу «Знак Поче-та», медальхэу «Адыгеим и Щытхъузехъ», «За трудовое от-личие», «За доблестный труд», «Ветеран труда» зыфилохэрэр, Адыгъ Республикэм и Парла-мент и Щытхъу тхыль. Тэхъу-тэмыкӀое районымрэ посел-кӀэу Инэмрэ яцыф гъэшӀуагъ, ищытхъу дахэ фэшъхъаф алуу зэхӀпхыцтӀэп.

Опсэу, отхъэжъ, Къадырбэч! Гъэ мин бгъэшӀэнэу тыпфӀлӀа.

НЭХЭЕ Рэмзан.

УПСАУНЭУ УФАЕМЭ

Адыгэхэм яланэ бэрэ теплэгъоштэп, яхатэхэми адэп-лэгъоштэп непэ зигугъу кьэтшы тшюигъо хэтэрыкыр. Ар бэлыдж шүцлэр ары.

Медицинэ шлэныгъэм зэригъэунафыгъэмкIэ, бэлыджым мымакIэу хэлъых цыфым ищыкIэгъэ белокур ыкIи углеводыр, тхур ыкIи клетчаткэр, аминокислотэхэр ыкIи органическэ кислотэхэр, витаминхэу С-р, В1-р, В2-р, каротиныр, эфирнэ дагър, минеральнэ шыгър.

Пльыр-стырым, микроб зэфэшхьафхэм апэуцужыгъэ-нымкIэ бэлыдж шүцлэр амалышюу цыт, улагър нахь шлэхэу гъэжыгъэнымкIи, цыфым ипсауныгъэ гъэпы-тэгъэнымкIи ар народнэ медицинэм егъэфедэ. Бэлыджым дэгъоу уегъашхэ, кIэтлым нахьышюу Iоф регъашIэ, имы-щыкIагъэу пкышшюлым хэлъ шюир кыхэкIынымкIэ ишюагъэ кьэкIо, холестериныр кыхещы. Витаминхэр икIоу Iэклэ-мыхьэхэрэмэ, жьымыгъот цыфым илэмэ, гум тэрэзэу Iоф ымышлэрэмэ, жьагъэхэр мэузыхэмэ (жъэгъэуз хъугъэмэ) бэлыджыр нахьыбэрэ ыгъэфедэн фаеу кьелo народнэ ме-дицинэм.

Шууфэсакъ, шынагъо! Бэлыджыр амыгъэфедэмэ нахьышюу подагрэ, нэгъуэтэн (гастрит) зилэхэм, нэгъум ыкIи кIэтый зэхэтым уз горэхэр ялэхэмэ, зыгу узыхэрэм (анахьэу инфаркт зилагъэхэм), щэхэпс хэкIыплэхэм пльыр-стыр узыр ахэлмэ. Цэхэми зэрар арихын елэхкIы бэлыджым.

Гриппыр

ГъучI шыбзэ нэдымкIэ (теркэмкIэ) бэлыджыр бгъэ-ушъэбынышъ, псыр ащ кыкIэлпфышт. А псыр шып-фэшт сымаджэм ыкIышъо тыдэкIи. Ар цыфыр гъолы-жыным ыпэкIэ фэлшынышъ, дэгъоу ууцухьашт. Ащ ыуж ебгъэшъошт бэлыджыпсым фэдиз псы кызэрыкIо зыхэкIагъэу стэчаным изым (1:1) шюу джэмышхышъхьэ хэгъэкIухьагъэу. ГъоткIо макIэхэр пшызэ уешъошт.

Зэмыжъоуз («желчокаменная болезнь» зыфалорэр) зилэхэм

Бэлыдж шүцлэм кыкIэфыгъэ псы джэмышхышъхьы 2 — 3 мафэ кьэс ип-шюшт. Мыжъо зэрыхорэ органхэр а узым шыухъумэгъэнхэм фэшI бэлы-джым кыкIэфыгъэкIэ псымрэ шюумрэ зэфэдишюу (1:1) зэхалпхьэхэмэ, уешъозэ

Зыпкъ итэу гум Iоф ымышлэрэмэ

Гум зыпкъ итэу Iоф ышлэныр зэщыкIуагъэмэ (аритмие илэу агъэунафыгъэмэ), бэлыджым кыкIэфыгъэкIэ псым уешъомэ ишюагъэ кьэкIошт. Бэлыджыр гъэушкьоилъэмкIэ (гъучI шыбзэмкIэ) бгъэ-ушъэбынышъ, ар псыпсым кIоцIыплхьанышъ, псыр кыкIэлпфышт. А псыр шюум хэбгъэхьонышъ, дэгъоу зэхэбгъэкIухьанышъ (шюум фэдиз бэлыджыпсыри — 1:1), джэмышхышъхьэ зырызэу ма-фэм 2 — 3 уешъошт.

ИзэкIэ амалэу илэхэр

Пскэр

Мы узым елэзэгъэнымкIэ бэлыдж шүцлэр народнэ ме-дицинэм шыкIэ зэфэшхьаф-хэмкIэ егъэфедэ.

* Бэлыджыр такыр цыкIу-цыкIоу уупкIэтэнышъ, кастрюлэм иплхьашт, шю-уцыгъу тIэкIу ащ ыкIылу тептэкъошт. Унэм ар кыб-гъэнэнышъ, чэщым шыбгъэ-тышт. Псэу бэлыджым «кытIупшырэм» шыщ сы-хьат пэпч джэмышхышъ-хьэм из ипшъузэ пшышт.

* Бэлыджыпсыр, щэр ыкIи шюур зэхэбгъэкIухьанхэшъ, мафэм тфэгъогогъо уешъошт джэмышхышъхьэ зырызэу.

* Бэлыджыпсыр, пхьыр (морковыр) ыкIи щэр (1:1:2) зэхэбгъэкIухьанхэшъ, мафэ кьэс щэгъогогъо джэмыш-хышъхьэ зырызэу уешъошт.

* Такыр-такырэу бэлыдж шүцлэр уупкIэтэнышъ, шю-уцыгъу тептэкъошт. Ар ду-ховкэм ибгъэуцонышъ, сы-хьати 2-м ибгъэпыхьашт, етIанэ псыр узыжышт. Бэ-лыджыр чIэудзыжынышъ, псэу ащ кыкIэлкыгър бэ-шэрэбым ибгъэхьашт. Уш-хэным ыпэкIэ шайджэмыш-хым из ипшъузэ, плэгъо-гогъо мафэ кьэс уешъошт ушхэным ыкIи угъолжы-ным ыпэкIэ. Ащ уешъон зыхьукIэ джэмышхышъ а псыр кьэбгъэгъафэбзэ пшын фае. КIэлэцыкIухэр бэрэ пскэхэ хъумэ, ар бгъэфедэнкIэ дэгъоу народнэ медицинэм кьелo.

МакIэу тэгъэфедэ, ау шIогъабэ хэлъ

Цыфым лъыр макIэу кIэтымэ (малокровие)

ГъучI шыбзэм шъхьаф-шъхьафэу кIэбгъэкIыштых пхьыр (мор-ковыр), бэлыджыр ыкIи гыныпIыр. Ахэм псыр кьакIэлпфынышъ, зэфэдиш Iахь зырыз кьахэпхызэ бэшэрэб шүцлэм ибгъэхьо-щыт. Бэшэрэбым ышъхьэ тхьацукIэ зэфэлшышт гъонэ цыкIу штых. Бэшэрэбым ышъхьэ тхьацукIэ зэфэлшышт гъонэ цыкIу штых. Ушхэным ыпэкIэ ащ шыщ джэмышхышъ-кыфэбгъэнэнышъ. Ушхэным ыпэкIэ ащ шыщ джэмышхышъ-хьэ уешъозэ (мафэм щэгъогогъо), мэзищырэ ар бгъэфедэшт.

Пщэрыщэ хъухэрэм

Бэлыдж килограмми 10 дэгъоу уукъэбзынышъ, птхьакIынышъ, ыкIышъо темыхэу, псыр кызэрэ-кIэлпфын плъэкIыштым (соковы-жималкэм) дэбгъэкIышт. Стэча-ным ызыщанэ фэдиным узыш-хахэрэм ыуж сыхьат тебгъашIэзэ мафэм щэгъогогъо уешъошт. А лъэхьаным пшхы хьуштэп лыр, гъомылапхьэу тхур, крахмалыр зыхэлхэр, кIэнкIэр, тхьа-цум хэшIыкIыгъэхэр.

Тхьабыл пльыр-стыр узыр (пневмонияр)

Бэлыдж шүцлэм ышъхьашыгу теуупкIынышъ, иукурбыкIыгъэ фэлшышт. Нэужым ащ иб-гъэхьашт шюу пIокIэ джэмышхышъхьытIу. Ар нэужым лэгъэ куу е кастрюлэ горэм «ибгъэуцонышъ», теуупкIыгъагъэмкIэ ылу зэ-фэлшыжышт. Арэуштэу сыхьати 3-м шыб-гъэтышт. Лъэшэу пскэрэм бэлыдж кIоцIым ит хъугъэ псым шыщ шайджэмышхым из шхэным ыпэкIэ ешъозэ ышIымэ ишюагъэ кьэкIоштэу ело народнэ медицинэм. Псауныгъэ Тхьэм кышъуэт.

Бгыкыхэлыкым («люмбаго» зыфалорэм) ыгъэгумэкIыхэрэм

Бэлыдж шүцлэр гъучI шыбзэмкIэ (теркэмкIэ) бгъэушъэбынышъ, хьэдэн такырым кIоцIыплхьашт, ащ ыкIылу джыри хьэдэн тепхьонышъ, узырэ чIыплэм теплхьашт, ащ етIани шэф зытель тхылыпIэ (вощенный) зыфа-лорэм фэдэ) ыкIылу пшыжышт. Дэгъоу ууцухьанышъ, зэрэпцэлэшъурэм фэ-дизрэ тебгъэлшышт.

Невралгии, лыпцэ етагъэ (миозит), кIэнтIылу уз зилэхэм

Пкышшюлыр пльыгъэу зыгъэпскIыплэм укызыкIыжырэу ыуж бэлыдж шүцлэм кыкIэфыгъэ псыр, шюур ыкIи аркь тIэкIу (4:2:2) зэхэбгъэкIухьагъэу ащыпфэмэ дэгъу узырэ чIыплэхэм.

Бзэгур бгъэхьыеныр кьин кыпцэхъумэ

Нервнэ системэм фыкIуагъэу фэхьугъэхэм кьа-хэкIыкIэ бзэгур лыпцэм ыкIуачIэ кышшыкIэу, ар бгъэ-зеклоныр, бгъэлорышлэныр хьылъэ хъоу кыхэкIы. Народнэ медицинэм ащ фэгъэхьыгъэу кьелo бэлыдж такырыр бгъэунашкIумэ, кьидэудзыжыкIэ пшIымэ, ишюагъэ кьэкIоштэу, бзэгур бгъэзеклоныр нахь псынкIэ хьуштэу.

Нарэхэр

— Угу умыгъэкIод, уишъхьэгъусэ сымаджэп, псау. Елу ащ ыныбж зэрэхэкIотагъэм нэмыкI гумэкIыгъо зэрымилэр, — ело врачым хульфыгъэр ыгъэрэхьаты шюигъоу.

— Ар о елIонкIэ сыолъэлу, — кьэгулэ пIыр, — сэ сицIыкIугъом кышгъэгъагъэу сыштапх.

***

Врачыр IокIэ бэшлагъэу кьеолэгъэгъэ, зэлэзэгъэгъэ хуль-фыгъэм.

— Уимафэ шIу, уитеплъэ дэгъу. Уиуз сыд икьэбар?

— Тхьамафэрэ кьэтынэу янэ дэжэ кIуагъэ.

Нарэхэр УдыкIэко Казбек
кытфигъэхьыгъэх.

Нэклубгор
зыгъэхьазыргъэр
ЖАКIЗЫКЪО Аминэт.

(Тикорр.).

ДЗЮДО

Джыракые щыщ зэшхэр

Шъэоцлыкү зэшхэу Рустамрэ Айдэмыррэ аужырэ илээсхэм спортым гээхьагэу щашырэр ямедальхэм кьалуатэ. Нарт шъаохэр кызыщытхуужьхэрэп, чыплэу кыдаыхгэр зэбгээшлэным пае упчлэ маклэп яптын фаер.

— Урысые Федерацием щы-
клорэ спорт зэлүклэгүхэм Шъэ-
оцлыкү зэшхэр зэрахэлажьхэрэм
улыплэныр тэрклэ гуапэу щыт,
— кьелуатэ Адыгэ Республикэм
дзюдомклэ ихэшпыкыгэу ко-
мандэ итренер шъхьалэу, Ады-
геим изаслуженнэ тренерэу Бастэ
Сэлымэ. — Гуетыныгэу ахэлым
изакьоп тыналэ зытетыдзэрэр.
Адыгэ клэлэ шыпкьэх. Цыфы-
шлүх, гүклэгьоу ахэлпыр тилэпкь
шэн-хабзэхэм кьапкырэклэ. На-
хьыжыр агэлэплэщт, нахьыклэм
зытыралэтыкыштэп.

Джыракые чаплүгэхэ еджа-
клохэм кьалотэжьэу ялэр бэ.
Адыгэ Республикэм изаслуженнэ
тренерэу Акьущ Мыхьамодэ
ыджэ зэшхэр зэкдохэм клэгьо-
жыгэхэл. Дзюдор клалэм ашлэ-
гээшлэгьон хьуггэ.

— Тятэм, тшынахьыжым фэ-
дэу тиалэрэ тренер кьытфыщы-
тыг, — ело Шъэоцлыкү Рустам.
— Загьорэ игьом зыггэ-
саплэм темькьуалэмэ, акьыл хэт-
хынэу кьытилон фэе гушылэхэр
псынклэу кыгьотыщтыгэх. Алы-
рэгьум тыщыбанэу еджажьэмэ,
щыклагэу кьытхилыагьорэр арэп
апэу ыналэ зытыридзэщтыгэр.
Егэжьэплэшлоу тшыггэр кы-
хиггэщызэ, тиггэушхощтыг. Нэб-
гырэ пэпчэ зыкызырээзэлуи-
хы-

щтыр, лэпылэгьу кызырэтфэху-
щтыр ары Мыхьамодэ анахьэу
зыпылгыгэр.

Килограмм 73-м нэс кьэзы-
щэчирэмэ якуп Рустам щэба-
нэ, Айдемыр кг 81-рэ кьещэ-
чы. Яонтэгьуггэ зэрээфэмыдэм
ишлуггэкклэ зэшхэм медалэу
кыдаыхырэмэ япчъаггэ хэхьо.
Кьыблэ шьолпырымрэ Адыгеимрэ
ячемпион хьуггэх.

2012-рэ илээсым Урысыем и
Кубок фэггэхьыггэ зэнэкьокьоу
Грознэм щыкьуаггэм Р. Шъэ-
оцлыкүм джэрз медалыр кьы-
щыдихыг, Айдемыр я 5 — 6-рэ
хьуггэ. Мыггэ Урысые Феде-
рацием истудентхэм язэлүклэ-
гүхэм Айдемыр дышъэ медалы-
р кьащыдихыг, Рустам джэрз
медалыр кьыфаггэшъошаг.

— Дунэе турнирэу Дагыс-
тан щыкьуаггэр Урысыем и Пре-
зидентэу Владимир Путиным ишлү-
хьафтынхэм якьыдэхын фэггэ-
хьыггэ. Шъэоцлыкү Айдемыр
кг 81-м нэс кьэзыщэчирэмэ
ябэни, апэрэ чыплэр кьыфа-
ггэшъошаг. Рустам, кг 73-рэ,
ящэнэрэ хьуггэ. Зэнэкьокьур
ггэшлэгьон кьэзышыггэмэ ащыщ
шлүхьафтын льяплэхэр зэхэща-
клэмэ зэраггэнэфэггэаггэр.

Беларусым Дунэе зэлүклэгьоу
щыкьуаггэм сэнаушггэ зыхэлъ

бэнаклохэр кьыраггэблэггэаггэх.
Адыгеим дзюдомклэ ихэшпы-
кыггэ командэ хэтыггэх Шъэ-
оцлыкү зэшхэр.

— Спортсмен цлэрыломэ гу-
щылэгьу тафэхууг, дзюдом ехы-
лэггэ кьэбархэр кьытфалотаггэх.
Урысыем дзюдомклэ ихэшпы-
кыггэ командэ итренер шъхьалэу
Эцио Гамбэ Адыгеим щыщ бэ-
накломэ кьалпыллаггэ. Нэгүшлоу
кызырэтхэтым даклоу, зыщищы-
клаггэу ылытэрэм кьытэушы-
ищтыг, — кьытфелуатэ Шъэ-
оцлыкү Айдемыр. — Белару-
сым тызэрэщылаггэр еджаплэ
дэггүклэ тэлъытэ.

— Спортсменхэр опытуэ ялэм-
клэ зэхьожьых, зэлүклэгүхэм за-
фаггэхьазырыным пае зым зыр
кьырэлпы, — зэдэгущылэггэр
лыггэкьуатэ С. Бастэм.

Зэшхэм ятренерэу Беданэкьо
Рэмэзанэ бэшлаггэу тинэлуас.
Дзюдомклэ зэрэбанэщтыггэр тыгу
кьэдггэкьыкызэ, Шъэоцлыкүхэм
кьарилуалэрэм тигуапэу тедэлу.

— Еплорэр псынклэу кызы-
гурылорэм лэф дэплэныр ггэшлэ-

гьонэуи щыт, — игупшысэхэм
тащеггэггэуазэ Беданэкьо Рэмэ-
занэ. — Рустами Айдемыри
яонтэггүггэкклэ купэу зыхэтхэр
аныхь кьинхэм ащыщых. Зэш-
хэм адыгаггэу ахэлпым тилофшлэн
кьеггэпсынклэ.

Якьуаджэу Джыракые зэш-
хэр кьытегушылэнхэу зыфеггэ-
эхклэ, сыхьатым уемыплыныр
нахьышлү. Рэхьатэу уядэлүзэ, ори
уикьуаджэ гүклэ уплэщт, цыфэу
дэсхэри нахь бггэлэплэщтых.

Бэдзэогуум и 25 — 30-м Ад-
лер еггэджен зэлүклэгьу ггэшлэ-
гьонхэр щыклоштых. Шъэоцлы-
күхэр ащ фэхьазырых. Апшэрэ
еджаплэхэр кьызыраухыггэхэм
егупсэфыллэхэрэп, яшлэныгги,
спортымклэ яухьазырыныгги зэ-
рахаггэхьощтым пылгых. Шлоу
кьадэхурэр ялахьылхэм, якклэ-
еггэаджэхэм, Адыгэ Республикэу
аггэлэплэрэм афаггэхьых.

Сурэтым итхэр: **Шъэоцлыкү
Рустамрэ Шъэоцлыкү Айдемыр-
рэ зэлүклэгүхэм зафаггэхьа-
зыры, Бастэ Сэлымэ зэшхэм
алэплэз.**

**Зэхэзыщаггэр
ыкли кьыдэзы-
ггэкьырэр:**

Адыгэ Республи-
кэм лэапкь
лофхэмклэ, лэклэб
кьэралхэм ащы-
псэурэ тилэп-
кьэггүхэм адырялэ
зэпхыныггэхэмклэ
ыкли кьэбар
жьуггэм иамал-
хэмклэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шъхьалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редактор
шъхьалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭШЛЭКЬО
Сайд**

**Пшггэдэклэжь
зыхьырэ
секретары**

**ЖАКЛЭМЫКЬО
Аминэт**

**Редакциер
зыдэщылэр:**
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшггэдэклэжь зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхьаты-
ггэр:**

Урысые Федерацием
хэутын лэфхэмклэ,
телерадиокьэтын-
хэмклэ ыкли зэлгы-
лэсклэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чылплэ ггэлоры-
шланл, зэраушыха-
тыггэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъаггэр
4035
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2664**

Хэутыным
узщыклэтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
Зыщыклэтхэггэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

ФУТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЬОКЬУ. АПЭРЭ КЬЕКЛОКЫГЬОР

«Зэкьошныггэм» иешлэггүхэр

**Мыекьопэ футбол клубэу «Зэ-
кьошныггэм» 2013 — 2014-рэ илээс
ешлэггүр ыублаггэ. Спортыр зикласэхэм
ялэлу кьыдэтлгытэзэ, зичэзыу
зэлүклэггүхэр зыщылэщт мафэхэм
ащытэггэггэуазэх.**

22.07, блыпэ
«Дагдизель» Каспийск — «Зэкьошныг»
30.07, гьубдж
«Зэкьошныг» — «Терек-2» Грозный
4. 08, тхьаумаф

«Краснодар-2» Краснодар — «Зэкьошныг»
9.08, бэрэскэшху
«Зэкьошныг» — «Черноморец» Новорос-
сийск
17.08, шэмбэт
«Волгарь» Астрахань — «Зэкьошныг»
22.08, мэфэку
«Зэкьошныг» — «Таганрог» Таганрог
28.08, бэрэскэжьый
«Олимпия» Волгоград — «Зэкьошныг»
4.09, бэрэскэжьый
«Энергия» Волжский — «Зэкьошныг»
9.09, блыпэ
«Зэкьошныг» — «Торпедо» Ермэлхьабл
14.09, шэмбэт

«Алания-Д» — «Владикав-
каз» — «Зэкьошныг»
19.09, мэфэку
«Зэкьошныг» — «Мэ-
щыкьу» Пятигорск
24.09, гьубдж
«Витязь» Крымск —
«Зэкьошныг»
29.09, тхьаумаф
«Зэкьошныг» — «Аст-
рахань» Астрахань
5.10, шэмбэт
«Газпром» Рыздвяный —
«Зэкьошныг»
10.10, мэфэку
«Зэкьошныг» — СКВО
«Ростов-на-Дону».

Шьуналэ тешьудз: апэу
зычлэ кьетлоггэ командэхэм
ястадионхэм ешлэггүхэр
ащыклоштых.

ФУТБОЛ. АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ИЗЭЛУКЛЭГГҮХЭР

**Адыгэ Республи-
кэм футболымклэ
изэнэкьокьу хэ-
лэжьэрэ коман-
дэхэм апэрэ
кьеклоклыгьор
аухыг. Купитлоу
гощыггэхэу зэлү-
клэггүхэр респуб-
ликэм иешла-
плэхэм ащы-
кьуаггэх.**

«КЬОКЫПІЭР»

1. «Урожай» — 15
2. «Кошхьабл» — 10
3. «Лэшэпсын» — 7
4. «Нарт» — 6
5. «Еджэркьуай» — 6
6. «Факел» — 0.

«КЬОХЬАПІЭР»

1. «Адыгэкьал» — 9
2. «Улап» — 7
3. «Инэм» — 7
4. «Пэнэжыкьуай» — 6
5. «Герта» — 0.

Ятлонэрэ кьеклоклыгьор
мы мазэм иаужырэ мафэ-
хэм аублэнэу щыт. Спорт
псэуалэхэр нахьыбэу ти-
лэхэ зэрэхьыггэхэм ишлү-
ггэкклэ зэнэкьокьухэр нахь
ггэшлэгьонэу зэхэщэх, ешлэ-
ггүмэ яплпырэр маклэп.

**Нэклубгьор зыггэхьазырыггэр
ЕМТИЛЪ Нурбий.**

